

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 31.50 Lir - nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 65 Lir. Cek. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnice: Novo mesto.

SCORVENEC

Abbonamenti: Mese 18 Lire. Estero, mese 31.50 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire. Estero 65 Lire. C. C. P.: Lubiana 10.650 per gli abbonamenti, 10.349 per le inserzioni.

Filiale: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Velike letalske zmage

Italijanska in nemška letala so včeraj sestrelila skupno 27 nasprotnih letal

Vojno poročilo št. 962

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

V Sirti je bilo posebno močno letalsko delovanje: v smelih ponovnih uspešnih nastopih so skupine italijanskih napadalnih letal ter skupine nemških bombnikov in strmoglavcev napadle sprednja letališča, zbirališča vozil ter zbirališča čet. V boju je bilo sestreljenih 18 strojev: 7 so jih sestrelili italijanski, 11 nemški, enega je uničilo protiletalsko topništvo, 4 pa so bila zažgana na zemlji.

Štirje naši lovci se niso vrnili.

V Fezzanu so se morale številno močnejše sovražne sile umakniti. Nadaljuje se predvidena nova razporeditev naših posadk na ozemljih južne Libije.

V Tunisu so sovražni sunki podprti s

tanki naleteli na pogumen odpor naših prednjih od-
delkov: v teku so krajevni boji.

Nemško letalstvo je bombardiralo neko al-
žirsko letališče, težko poškodovalo številna
letala na letališču ter zadelo neko skladišče streliva.
Z bombami je poleg tega zadelo tudi nek trgovski
parnik v sidrišču Bougie ter je v živahnih
dvojboj zbil 5 letal.

Včeraj popoldne je bil izveden napad na Na-
poli in okolice; škoda je neznatna; pod ruševini-
mi nekaterih civilnih zgradb je imelo civilno
prebivalstvo izgube, ki so ugotovljene doslej na
23 mrtvih in 75 ranjenih. Od osmih večmotornih
letal, ki so se udeležila napada, so bila 4 sestrelje-
na; enega je sestrelilo protiletalsko topništvo, tri
pa lovci, ki so se takoj dvignili. Ta letala so bila
sestreljena: dve v provinci Salerno (pri krajih
Acerno in Calvanico San Cipriano), eno v Lioniju
(Avellino) in četrti pa padlo v morje med Ischio
ter Procido. Nekaj članov posadke je bilo ubitih,
drugi pa so bili ujeti.

Moč italijansko-nemških sil v Tunisu

Zanimivo sovražno priznanje o moči osnih sil v Tunisu

Bern, 12. januarja. AS. Alžirski dopisnik lista
»Echange Telegraph« poroča: Pri ogledniških spo-
padih smo spoznali, da naša italijansko-nemška
sila v Tunisu najmanj 55.000 mož. Vsek od pride
v Tunisu 500 častnikov in vojakov in sicer večinoma
po zračni poti. Tudi večina okrepitve prihaja ve-
činoma po zraku. Oeno letalstvo šteje v Tunisu
250 letal, toda podpira ga 750 drugih letal, ki imajo

svoja oporišča v Siciliji, Sardiniji ter južni Italiji.
Poleg orožja in čet prihaja tudi velika količina ži-
vil ter streliva.

Os je poslala v Tunis tudi zelo dobro obrambo-
no orožje kakor na primer majhno gibljivo jekleno
utrdbo, opremljeno s strojnimi, v kateri so lahko
trije do štiri možje. To je bilo ugotovljeno pri
zadnjih bojih za posest Jelfenaha.

Tovarištvo italijanskih vojakov na vzhodu

Rim, 12. januarja. AS. »Popolo di Roma« pri-
naša izpod peresa svojega vojnega dopisnika na
donskem bojišču številne zgodbe bratskega tova-
rištva med italijansko armado, borečo se v Rusiji.
Dopisnik poudarja, kako se dostikrat zgodi, da
se na primer pogovarja med odmorom s pešci,
ki odkrito hvalijo konjenice ali topništvo in obrat-
no. To tovarštvo je posebno razvito med let-
ni posadkami ter med kopenskimi oddelki, ki se
dobro zavedajo važnosti letalstva, katero lahko ob
vsakem času pride na pomoč oddelkom, borečim
se na kopnem. Nato dopisnik opisuje nek iz-
redno ljubeč dogodek iz takšnega prijateljstva.
Neki letalski stotnik, ki je zelo navdušen za zim-
ski šport, je bil zelo pogosto v stikih s planinski-

mi četami prav v sprednjih bojnih vrstah. Ko je
začel padati prvi sneg, si je stotnik zelo zaželel
smuču, da bi se lahko smučal po opravljeni službi.
Tovariši planinci so mu jih obljubili, če se mu
bo posrečilo razrušiti neko sovjetsko baterijo, ki
je zelo čisto streljala na njihove postojanke. Po-
godba je bila sklenjena in eskadrila, ki ji je po-
veleval ta stotnik, je začela v sodelovanju s al-
pinci, napadati z bombami in strojnimi sovraž-
no baterijo, ki jo je uničila, njeno moštvo pa raz-
pršila. Takoj po tem sijajnem uspehu je prišel
stotnik k svojim prijateljem, kateri mu niso po-
klonili le toliko zaželjene smuču, marveč tudi par
lepih smučarskih čevljev.

Dva pomembna jubileja v Nemčiji

Najzvestejša Hitlerjeva sodelavca: Herman Göring in Alfred Rosenberg
petdesetletnika

Berlin, 12. jan. AS. Ves nemški tisk proslav-
lja danes 50. letnico dveh najtesnejših in najzve-
stejših Hitlerjevih sodelavcev, Hermana Göringa
in Alfreda Rosenberga. Nemški dnevnik popisuje
jejo v dolgih člankih neumorno obširno ter po-
gumno delo teh dveh mož, ki sta ga opravila ob
Hitlerjevi strani v prid narodnega socializma in
nemškega ljudstva. »Völkischer Beobachter«, ki
kot glasilo stranke povzema bistveno misel vseh
drugih večjih nemških dnevnikov, piše, da ta dva
današnja slavljena predstavljata v Nemčiji ob
strani Adolfa Hitlerja dva velika stebra, na ka-
tera se je naslonilo ter sloni gigantsko delo za
obnovo tretjega rajha. Govoreč o maršalu Her-
manu Göringu piše list, kako je bila zaupana te-
mu tesnemu Hitlerjevemu sodelavcu cela vrsta

nalog in odgovornosti bodisi na političnem in so-
cialnem, bodisi na vojaškem polju. Danes, ko se
država bori v totalni vojni — pripominja s svoje
strani »Deutsche Allgemeine Zeitung« — se naj-
zaneje kaže pomen človeka, ki ga je Hitler leta
1936 poklical k vodstvu velikanskih narodnih sil,
ki so se zgrnile okoli zmagovite zastave štiriletk.
O Alfredu Rosenbergu pišejo nemški listi, da mu
je Hitler zaupal upravo vzhodnih zasedenih po-
krajov z nalogo, narediti iz njih v najbližji bu-
dočnosti življenjski prostor Nemčije. Tudi drugi
važni dnevniki nemške prestolnice popisujejo like
Hermana Göringa ter ministra Rosenberga, ki sta
poleg Hitlerja najpomembnejša za nemško nardo-
no zgodovino v borbi za njeno bodočnost.

Pozno priznanje ameriških izgub

Buenos Aires, 12. jan. AS. Severnoameriško
mornariško ministrstvo je šele zdaj objavilo ime-
na ameriških vojniških ladij, katerih izgubo je ad-
miraliteta sicer že priznala, ni pa iz razlogov vo-
jaške tajnosti objavila njihovih imen. Gre za le-
talonosilko »Hornet«, ki so jo potopile ameriške
ladje, ko je bila v bitki pri Santa Cruzu tako
poškodovana, da je ni bilo mogoče rešiti, nadalje
za lahki križarki »Juneau« in »Atlantac« ter za
rušilce »Cushing«, »Preston«, »Banhame«, »Walke-
«, »Monseer«, »Laffey« in »Barton«, ki so jih po-
topili sovražniki med 13. in 15. novembrom v bitki
pri Guadalcanaru, ter za križarko »Northampton«,
ki so jo potopili sovražniki v bojih pri Guadal-
canaru v noči med 30. novembrom in 1. decem-
brom.

Bolezen maroškega sultana

Lisbona, 12. jan. AS. Po poročilih iz Maroka
je zdravstveno stanje bivšega maroškega sultana
Abd El Aziza, ki trpi na kronični bolezni, zadnje
čase precej slabše. Pripominja se, da bivši sultan
velja v maroških krogih kot njihov zadnji ne-
odvisni suveren, ki se je rajši odpovedal, kakor
da bi sprejel protektorat. On se zato ne udeležuje
političnega življenja, je pa pri mnogih prilož-
nostih pokazal svojo naklonjenost do osnih sil. Bivši
sultan je užival vedno najvišji ugled pri maroškem
prebivalstvu, ki je zato v velikih skrbah za nje-
govo zdravje.

Američanke v skrbih

Lisbona, 12. januarja. AS. Velika severno-
ameriška ženska organizacija je izročila vladi v
Washingtonu prošnjo, podpisano od 200.000 sam-
skih žensk, ki prosijo vlado, naj prepove severno-
ameriškim vojakom, poslanim v prekomorske dr-
žave, sklopiti zakone s tujkami. Z besedo »tuj-
ke« so mišljene Angležinke, ker je v prošnji na-
vedeno določeno število zakonov, sklenjenih v An-
glijah med ameriški vojniki ter Angležinkami.

Nove japonske sile izkrcane

Sanghaj, 12. januarja. AS. Poročila iz an-
gleškega vira, ki so prišla iz Melbournea potrju-
jejo, da so Japonci izkrcali znatne sile v prista-
nišče Lae na Novi Gvineji. Vojništvo so izkrcali
štiri velike prevozne ladje, katere so spremljale
voje ladje. Naravno je, da angleška poročila go-
voro o velikih japonskih izgubah, kadar morajo
priznati in na nek način opravičiti novo uspešno
japonsko izkrcanje.

Angleži naj zapuste Suez

Ankara, 12. jan. AS. Po poročilih iz Kaira
je močna skupina senatorjev in poslancev izročila
vladi spomenico, v kateri zahteva, naj vlada do-
seže, da bi se angleške čete odstranile od Sueškega
prekopa. Ista spomenica vsebuje tudi ogorčen
protest proti navzočnosti severnoameriških čet
na egiptovskem ozemlju. Angleška cenzura je egiptovskemu
tisku zabranila objavo te spomenice.

Pomen Morrisonovega govora

Berlin, 12. jan. AS. Morrisonov govor, kako
Angleži pojmujejo svojo svetovno državo in
kako si zamišljajo njen bodoči razvoj, je našel
zelo malo prostora v tukajšnjem tisku, ki mu
posveča le nekaj sarkastičnih komentarjev. —
»Zwölf Uhr Blatt« imenuje na primer govor
predstavnik angleške delavske stranke »bal-
zam« za angleško imperialno mumijo. »Politič-
no diplomatska korespondenca« pa po pravici
omenja dejstvo, ki gotovo ni slučajno, namreč
to, da je Morrison govoril o problemih bodo-
čega angleškega imperija kot zaupnik delavske
stranke in ne kot notranji minister. Uradna
pripomba pravi, da je hotel zavrniti nekatere
zadnje tedne kar prepogoste in namigujoče
ameriške govore o obliki in moči bodočega pro-

urejenega angleškega imperija, s katerimi se
Angleži in zlasti Churchill ne strinjajo. V tej
zvezi omenjajo izjavo angleškega ministrske-
ga predsednika, ki je rekel v zadnjem govoru:
»Gotovo nisem postal ministrijski predsednik
zato, da bi predsedoval likvidaciji angleškega
imperija.« Z ozirom na to je Morrison skušal
prepričati vse in zlasti »zveste zaaveznike«, da
Anglija ne hlepi po kolonijah in da na noben
način ne misli nikogar izkoriščati. Govornik pa
se je gotovo skesal, da je tako rekel in je zato
hitro začel govoriti o »zdravem egoizmu«, ci-
kajoč na bodočo podobo angleškega kolonial-
nega imperija, ki ga Anglija s tolikšnim inte-
resom brani tudi pred — »jankejce«.

Nov uspeh nemških podmornic

Potopljenih je bilo zopet 16 angleških ladij z 89.000 tonami — Ponovni
sovjetski napadi med Kavkazom in Donom ter pri Stalingradu zavrtnjeni
Ena strelska divizija uničena

Hitlerjev glavni stan, 12. jan. Nemško vrhov-
no poveljstvo objavlja:

V nepopustljivih napadih proti zadnjim, že
močno poškodovanim, toda še plavajočim ladjam
petrolejskega konvoja, iz katerega je bilo že po-
topljenih 13 ladij s 124.000 tonami, so potopile
nemške podmornice še nadaljnji dve petrolejski
ladji s 17.000 tonami ter še enkrat torpedirale
tudi tretjo petrolejsko ladjo, katere potopitev pa
zaradi zelo močne obrambe ni bilo mogoče opa-
zovati.

Druge podmornice so potopile v Sever-
nem in Južnem Atlantiku večinoma iz
konvojov 14 ladij, s skupno 72.000 tonami.

S tem je sovražna prevozna mornarica spet
izgubila vsega 16 ladij s skupno 78.000 tonami.

Hitlerjev glavni stan, 12. jan. Nemško vrhov-
no poveljstvo objavlja:

Med Kavkazom in Donom, na prostoru
pri Stalingradu in na področju Dona
je sovražnik z novo uporabo močnih sil napadal
na dosedanjih težiščih. Bil je v ogorčenih borbah
in deloma v protisunkih vržen nazaj, pri čemer
je izgubil 63 oklepnih voz in od teh samo 45 pri
Stalingradu. Ogromni uporabi pehote ustre-
zajo hude sovjetske izgube. V protinapadu je bila
enaka sovražna strelska divizija obkoljena in uni-
čena ter pripeljanih nad tisoč ujetnikov.

Neki nemški oklepni zbor je od 6. decembra
1942 dalje v velikem loku Dona uničil 511 sov-
jetskih oklepnih voz.

Madžarske čete so na Donu napadajočega
sovražnika zavrtnje z velikimi izgubami.

Pri krajevnih napadalnih napadih v srednjem
odseku vzhodnega bojišča so udri močni naskako-
valni oddelki v sovražne postojanke, jih raztrgali
v dolžini enega kilometra ter privedli s seboj
ujetnike in plen.

Jugovzhodno od Ilmenskega jezera je
sovražnik z močnimi pehotnimi in oklepnimi sila-
mi nadaljeval svoje brezuspešne napade. 24 oklepnih
voz je bilo uničenih v hudih borbah.

Ogromne ruske tankovske izgube

Berlin, 12. jan. AS. V včerajšnjem vojnem po-
ročilu objavljena številka sovjetskih tankov kaže
— kakor pripominjajo pristojni berlinski krogi —
da je Stalin sklenil vreči v borbo vsa svoja za-
položljiva sredstva. Ne more pa nadomestiti člo-
veških izgub, zlasti specializiranih vojakov, ki
služijo pri tankovskih oddelkih, topništvu in le-
talstvu. V zadnjih bojih se je marsikaj zanimi-
vega odkrilo. Ugotovljeno je bilo, da zloglasni
sovjetski tanki, ki so jih nekaj časa smatrali za
najboljše na svetu, niso tako popolni. Sovjetske
jeklarne ne morejo več izdelovati odličnih okle-
pov, ker jim manjkajo nekatere surovine.

Po podatkih iz pristojnega vira so boljševiki
izgubili med 26. novembrom in 10. januarjem

okoli 6000 tankov, to je toliko, da bi se dalo obo-
rožiti 120 sovjetskih divizij. (Ena sovjetska divi-
zija, ki ima 7—8000 mož, ima povprečno 50 tan-
kov.) Število 10.000 tankov, s katerimi je Timo-
senko po angloameriški propagandi začel zimsko
ofenzivo, torej ne bo tako zelo pretirano. Kot je
bilo že večkrat ugotovljeno, imajo Sovjeti zelo
malo ameriških in angleških tankov. Kje je torej
tistih 4000 tankov, ki sta jih London in Washing-
ton v prvih mesecih 1942 poslala Stalinu, in kje
so naslednje mesece poslani tanki? Odgovor je
jasen. Na dnu Ledenega morja. V Rusijo jih je
moralo priti zelo malo, ker je le malo ladij ušlo
nemškemu torpedom in nemškim bombam.

Azija pozdravlja korak narodne Kitajske

Nanking, 12. jan. AS. Vojna napoved nardo-
ne Kitajske Združenim državam in Angliji je
imela velikanski odmev po celi Aziji. Tajski zu-
nanji minister je izjavil, da je vstop narodne Ki-
tajske v vojno veliki prispevek k zmagovitemu na-
daljevanju vojne. Načelnik uprave v Birmi je de-
jal, da vidi Birma v tem dogodku nadaljnji korak
proti končni zmagi. Knez Teh, predsednik zveze
avtonomnih mongolskih vlad je uporabil to pri-
ložnost za zagotovilo, da bo notranja Mongolija po-
večala svoje sodelovanje pri vojni za Vzhodno

Azijo ter pomagala Japonski ugonobiti Anglosase.
ki so stoletja izkoriščali Azijce. Potem se je tudi
izvedelo iz Cungkinga, da je korak narodne ki-
tajske vlade povzročil tamkaj živahno zaprepašče-
nje in da je Cankajšek takoj sklical vrhovni
obrambni svet. Po celi Kitajski se nadaljujejo
manifestacije za proslavo tega zgodovinskega do-
godka. Vlada je priredila velik sprejem, na kate-
rem so poslaniški Japonske, Italije in Nemčije iz-
ročili Vangčingveju čestitke svojih vlad.

Bivši argentinski predsednik umrl

Buenos Aires, 12. januarja. AS. Umrl je bivši
predsednik Argentinske republike general Avgu-
stin P. Justo. Rojen je bil leta 1876. Argentinski
predsednik je bil od 17. februarja 1932 do konca
leta 1938. Prejšnji mesec so ga uradno proglasili
za kandidata za predsednika republike v razdob-
ju 1944 do 1950.

Mobilizacija madžarskih Judov

Budimpešta, 12. januarja. AS. Madžarski Judje
letnikov 1909, 1912, 1915 in 1917 se morajo na
osnovi zakona, o obrambi rase do 15. januarja
javiti vojaškim oblastem. Opravljali bodo vojaško
službo ter obvezno delo v zaledju tistega dela
vzhodnega bojišča, ki ga imajo zasedene madž-
arske čete

Drobne iz Bolgarije

Sofija, 12. jan. AS. Danes popoldne se je zo-
pet začelo delo v parlamentu, ki je razpravljalo o
proračunu raznih ministrstev za leto 1943.

Sofija, 12. jan. AS. Bolgarski vojni minister
general Mikov se je danes jutraj vrnil v Sofijo
iz uradnega obiska v Nemčiji ter v Hitlerjevem
glavem stanu.

Zopet potres v Turčiji

Carigrad, 12. jan. AS. Preteklo noč je bil zo-
pet potres, ki je trajal 20 sekund. Zrtev in tudi
težke škode ni bilo.

Novi davki v USA

Buenos Aires, 12. januarja. AS. Zatrjuje se,
da je Roosevelt predložil ameriški kongresu
pri razpravi o bodočem proračunu znatno poviša-
nje davkov za kritje vojnih stroškov v znesku
25 milijard dolarjev. Sedanji davki zadostujejo le za
trimesečno kritje vojnih izdatkov.

Ameriški sanjavi načrti

Buenos Aires, 12. januarja. AS. Na zunanje-
političnem zborovanju je govoril guverner ameri-
ske države Minnesota Stassen in je predlagal en
sam parlament za zavezniške narode na svetu, ki
naj bi bil pomočnik za odpravo vojne. Dodal je, da
morajo združeni narodi: 1. ustanoviti lastno za-
časno vlado nad osnimi silami; 2. upravljati med-
narodna letališča in bodočo letalsko službo; 3.
nadzirati važne točke za pomorske promet; 4. usta-
noviti letijo zavezniških narodov iz letalskih, po-
moških, mehaniziranih in drugih sil, ki naj bodo
poročstvo za izvedbo sklopov svetovne parlamenta.

Varšava, 12. januarja. AS. Zadnje dni je na
Poljskem precej snežilo, zdaj pa je zadržal po
celi deželi ledeni val. Zadnjo noč je padla tem-
peratura na 20 stopinj pod ničlo.

Zimska idila pri Cankarjevih brezah v Tivoliju

Članek »Nedelja v znamenju zimskega večerja za mladino« navaja kratko in lepo pripombo: »Menda je bila to po dolgih letih prva nedelja, ko so ljudje pogrešali umetno sankališče, kjer bi se lahko razvilo pravo sankališčno športno udejstvovanje.« Ali smo v Ljubljani imeli kdaj umetno sankališče? Dat in kje?

Zimski šport se ni bil v začetku tega stoletja tako razvil in na taki višini, kakršno je dosegel pri nas zadnja leta. V prvem desetletju 20. stoletja je bil zimski šport takorekoč še v začetkih. Najprej se je v Ljubljani močno razvijalo sankanje. Ta panoga zimskega športa se je v Ljubljani prav udomačila. Gostili so ga v prvi vrsti odrasli. Da mestna občina ustreže željam in stremeljenjem sankalcev, je zgradila umetno sankališče, ki se je vilo od stema na razglednem hribu v bližini francoskih okopov nizdol po poti proti nekdanji Švicariji, kamor so stari Ljubljančani in zlasti ljubljanske dame zahajali na dobro jutranjo belo kavo z maslenimi rogljički in kjer stoji sedaj hotel Tivoli; od tu je sankališče krenilo na levo po sprehodni poti proti Šiški in ne daleč nato zavilo nizdol na glavno cesto, ki vodi od velesajma proti gradu Turmu. Sankališče je končalo prav pri lepih in vitkih Cankarjevih brezah, ki tvorijo majhen brezov

gozdič in rastejo na trikotniku od glavne ceste in poti, ki krene v gozd proti Šiški. Te breze so stare do 60 let. Ivan Cankar jih je silno vzljubil in je dostikrat hodil mimo njih. Slikovito lepo jih je opisal v »Tujcih«. In prav po tem opisu je ta mali brezov gozdiček dobil svoj naziv.

Mladina se že deset in desetletja sanka na vzbočenem travniku pri Cankarjevih brezah, ki je kakor nalašč ustvarjen za sankanje ljubkih mladičkov. Okoli Cankarjevih brez se razvija vrvež, se poraja prava zimska idila vsako zimo, le tuintam je bila katerikoli izjema, ko je bilo januarja in februarja sila malo snega.

Na umetnem sankališču, zgrajenem nekaj let pred izbruhom prve svetovne vojne, je bilo zelo živahno tako med delavnikom, zlasti pa ob nedeljah. Krepi sankalci, začetniki in gojitelji zimskega športa, so po sankališču drveli ob gledanju množičnih ljubljancev, starih in mladih, moških in žensk. Nekateri sankalci so prišli tja z velikimi in močnimi sankami, na katerih so se vozili kar po štirje in drveli nizdol v tako hudem tempu, da so se Ljubljančani v strahu bali zanje. Pozneje, zlasti po vojni, je sankališče šport med odraslimi popolnoma izpodrinil smuči. Odrasli so vrgli svoje sanke med staro ropotijo in se oprijeli »dilec«.

Misijonar Jernej Mozgan v izdaji Mohorjeve družbe

Za 119. zvezek svoje »knjižnice« nam je Mohorjeva družba podarila življenjepis koroškega misijonarja Jerneja Mozgana, ki ga je priredil njegov rojak ravnatelj Fr. Kotnik. S tem je najstarejša knjižna založba znova pokazala, da ima smisel za vsa tista polja slovenskega vernega življenja, na katerih se je udeleževal slovenski idealizem, ki ni le ustvarjal za domovino, ampak je šel preko njenih meja v širine samega božjega kraljestva, pa prav s tem proslavil tudi ime svojega naroda. Kdo ne bi bil vesel, če se tokrat ustavi pri Slovencu misijonarju.

Kotnik je hotel spisati življenjepis za širše kroge, ki so vedno tako radi segali po Mohorjevih publikacijah, vendar pa ni mogel skriti svoje bogate znanstvene erudicije, posebno v etnologiji in etnografiji. Zato njegovo delo nosi pečat »oplega življenjepisa slovenskega misijonarja, pa tudi dragocenega znanstvenega prispevka za poznavanje slovenskega misijonarstva in onih znanstvenih vej, ki ob njem vedno bujno rastejo«.

Predvsem na podlagi Mozganovih pisem in člankov, ki so bili objavljeni v Zgodnji Danici, nam prireditelj prijetno pripoveduje o pastirku Jerneju Mozganu, ki se je rodil 19. avgusta 1823 v Koprivni, župnija Zelezna Kapla na Koroškem. Rad bi šel v šole, toda revni starši tega niso mogli. Po časi mu Bog pomaga tudi preko teh težav in tudi preko težav srednje šole, saj je moral poučevati druge, da je mogel sam naprej. Vstopil je nato v celovsko bogoslovje, kjer ga je kot gojenca tretjega letnika posvetil škof A. M. Slomšek 25. julija 1850. Že takrat je v svojem srcu gojil željo, da odide v misijone. Posebno mu je postala živa ob splošnem porastu misijonske misli v tisti dobi, saj so se prav takrat začele razvijati velike papeške misijonske družbe, tudi slovenski listi so o tem mnogo pisali. Bila je to zlasti doba Barage in Knoblarja, ki se mu je res Mozgan pridružil l. 1851, ko je odhajal v Afriko. Slomšek je Mozganu in videmskemu kaplanu Trabantu želel srečno pot z besedami: »naj bodeta po svojem velikušnem sklepu v blagoslov tudi naši škofiji«.

Naravnost ganljiva je nadaljnja življenska pot mladega Mozgana, ki jo opisuje v svojih dragocenih pismih. Potovali so v družbi z misijonarji različne narodnosti, vsi pa z isto apostolsko verno, ki je prežela vse lepote in udobnosti, ki so jih zapustili in se hrepence ozirala v vroči afriški pesek, iz katerega so se kazale tu in tam borne vasice poganskih rodov, med katere naj poneso Kristusovo blagovest. Opisi potovanj po Nilu do Hartuma, od Hartuma do Gondokorja, od tam zopet do sv. Križa so zelo pestri in bogati. Nekaj časa delajo ti misijonarji pri Silukih, potem pri rodu Bari, nato pri rodu Kiki itd. Enkrat se jim je boriti z nezaupnimi domačini, drugič z grdimi turškimi trgovci s sužnji, potem s sovražnim živalstvom in prav posebno z nezdravim podnebjem, ki jim sesa moči, da umirajo. In vendar se ne utrudijo. Za nove moči prosijo, novi misijonarji prihajajo, nove postaje ustanavljajo. Sredi vse te čudovite misijonskopionirske zgodbe se vije posebnost velikega Knoblarja, ki ga vse spoštuje in ljubi, ki pa tudi s svojimi zmognostmi in s svetniško poštovitvenostjo vse doseže in ukloni. Eden njegovih najvestejših pomočnikov je Mozgan. — Čeprav je tudi njemu zdravje že zrahljano, vendar ne stedi z žrtvami.

Ko ustanovijo eno misijonsko postajo, že mislijo na drugo in najlepši deli Kotnikovega življenjepisa Jerneja Mozgana so ravno tam, ko opisuje misijon sv. Križa, ki ga je Mozgan ustanovil in je njegova setev na njem obetala zelo bogato žetev. S kakim navdušenjem poroča o svojem novem delokrogu, kjer mora »iz divjakov najprej napraviti ljudi in iz ljudi kristjane«. Delo je bilo kronano z velikim uspehom, relativno mnogo večjim kakor na drugih postajah. Ali tudi cena je bila velika. V tem delu komaj 34 let stari Mozgan tudi

umre 26. januarja 1858. Zalost, ki jo je njegova smrt povzročila v misijonih in doma je izredno velika. Doma se isto leto zberejo za spominsko ploščo, ki mu jo vzdajo v župni cerkvi v Zelezni Kapli ob krstnem kamnu, kjer je bil Bogu rojen tisti, ki se je za istega Boga kot misijonar v Srednji Afriki do konca izčrpal. Ali ne dokazuje vse to, da je bil Mozgan eden tistih slovenskih misijonarjev, ki so bili največji po žrtvah in uspehih in jih kot take tudi narod šteje med svoje največje sinove. Gotovo zaslužijo, da jih ohranimo v trajnem spominu, kar je Mohorjeva družba hotela storiti z izdajo njegovega življenjepisa.

Ima pa ta življenjepis še drugo znanstveno vrednost. Najprej je dragocen za misijologijo. Ne samo, da je s tem še boljše odkrit eden slovenskih misijonarjev — saj se mora domača misijonska zgodovina posebno za to truditi — ampak so poročila o pionirskem delu Knoblarja in njegovih sodelavcev izredno dragocena za poznavanje prvih težav, ki so jih imeli slovenski misijonarji v srednji Afriki. Nekoč Knoblar sam piše, da niti Rim sam ne pozna vseh težav, na katere naletijo misijonarji. Ako bi jih poznal, bogve ali bi sploh pustil ustanavljati Knoblarju misijon, ki je zahteval toliko žrtve. ... Napor, ki so ga morali prestati Knoblarjevi misijonarji, presega človeške moči in sega do stopnje pravega misijonskega heroizma. V zgodovini katoliških misijonov bosta Knoblarjev in Mozganov življenjepis dragocena, zato bi bilo treba z njima seznaniti tudi celotno misijonsko znanost.

Zelo dobro so bili sprejeti zapiski in raziskavanja prvih misijonarjev v tem delu Afrike od različnih znanstvenikov, ki jim posveča prireditelj na koncu knjige celo poglavje. Pokazati hoče, in to je prav, kako so kat. misijonarji zelo zaslužni tudi za profane panoge znanosti kakor za narodoslovje, za zemljepis in zgodovino, za kulturno zgodovino, za botaniko in zoologijo itd. Za znanstvenike, ki so, ali pa se bodo pečali s temi pokrajinami in z rodovi, kjer je deloval Mozgan, morejo biti njegova pisma kot prvi vir izredno dobro došla. Saj to je nepristransko opazovanje in poročanje brez vsakega iskanja hvala ali znanstvenih uspehov ali vsiljevanja določenih znanstvenih teorij. Misijonarjem za vse to ni šlo. Mimo grede, ko so bili orodje evangelija, so postali tudi orodje znanosti, ki jim tega ne sme nikdar pozabiti. In prav za to, ker so prihajali med te rodove brez vsake sebičnosti, so se jim ljudje zaupali in jim odkrili svojo pravo podobo, medtem, ko so se raznih evropskih trgovcev in turških goljufov bali in so pred njimi bežali, kakor so sami rekli Mozganu: »Ti in tvoji bratje le pridite k nam. Vas imamo radi. Drugih pa ne potrebujemo.«

Znanstveno vrednost tega življenjepisa dvigajo tudi razlage imen, ki jih je v opombah priobčil prireditelj kakor tudi pokrajinske in narodopisne slike ter zemljevid na koncu knjige. Avtor tudi skrbno citira revije in knjige, iz katerih jemlje tekst ali podatke.

V »uvodni besedi« opozarja prireditelj na to, da je jezik preprost, skoraj starinski, a vendar lep, kakor je preprosta in lepa beseda Mozgana in njegovih tovarišev. Vendar bi si tu in tam želeli še lepšega jezika in preglednejše ločitve, kaj je citat in kaj je avtorjevo delo. Mogoče ne bi bilo slabo, če bi avtor razložil nam že tuje izraze, kakor gramatikalni razred, trivialna in podobno. Tudi o načinu, kako je najbolje citirati, bodo mnenja različna. Na vsak način bi bilo boljše, da v tekstu samem ni preveč citatov.

Vendar pa te malenkostne pripombe ne zmanjšujejo vrednosti velikemu in važnemu delu, ki ga je izvršil Fr. Kotnik za misijonarstvo in znanost. Dobro nam je predstavil Jerneja Mozgana, ki ga doslej skoraj nič nismo poznali. To nemarnost hočemo popraviti s tem, da bomo njegov življenjepis radi kupili in prebrali.

Odlok glede zatemnitve

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je na podlagi svojih odlokov z dne 6. junija 1941-XIX, št. 42 in z dne 27. novembra 1942-XXI, št. 214 glede na potrebo nove omejitve urnika za zatemnitve odredil:

Cl. 1.: Od srede 13. januarja 1943-XXI zvečer naprej pa do nove odredbe veljajo predpisi za zatemnitve od 18.-6.30.

Cl. 2.: Predpisi v odredbi z dne 6. junija 1941-XXI, št. 42 ostanejo nespremenjeni.

Prijava vseh od rojstva pohabljenih in vseh pozneje pohabljenih

Po odredbi Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino VI, št. 927/San iz decembra 1942-XXI vabi ljubljansko mestno poglavarstvo vse zdravstvene ustanove, zdravniške in zdravstveno strokovno osebje, naj v času od 15. do 31. januarja t. l. naznaniijo vse pohabljenosti rojene in one, ki so postali pohabljeni zaradi poznejših poškodb ter so v njih oskrbi, mestnemu fizikatu od 9. do 11. ure v sobi št. 7. Tam se dobe od notranjega ministrstva predpisane tiskovine. Prav tako so na podlagi gornje odločbe dolžni na enak način prijaviti pohabljenosti rojene otroke starši ali varuhi ter morajo svojo pohabljenost prijaviti tudi starejše osebe, če njih pohabljenosti že niso naznanile zdravstvene ustanove, zdravniški in zdravstveno strokovno osebje.

Zdravstvene ustanove, zdravniški in zdravstveno strokovno osebje (babice i. dr.) morajo v bodoče prijaviti vsak nov primer pohabljenosti rojenih in vse poznejše trajne pohabljenosti na predpisanim formulirju do zadnjega v vsakem mesecu.

Akademski slikar prof. Ivan Vavpotič

Ljubljana, 12. jan.

Snoči je v splošni bolnišnišnici v Ljubljani nepričakovano umrl znani akademski slikar in slovenski kulturni delavec prof. Ivan Vavpotič. Pred nekoli dnevi je zbolel za težko boleznijo in vsa zdravniška umetnost ni bila kos nastopivšim komplikacijam, ki so prestregle nit življenja še čilemu in vedremu služabniku slovenske umetnosti.

Pokojnik prof. Vavpotič se je rodil leta 1877 v Novem mestu, in sicer je bil iz ugledne zdravniške družine. Studiral je najprej gimnazijo v domačem mestu, nato pa je odšel na umetnostno akademijo v Prago, ki jo je končal z dobrim uspehom pri prof. Hinavsu. Po končanih studijah v Pragi je odšel v Pariz, kjer si je še oboževal svoje umetniško znanje. Pod vplivom tedanje pariške impresionistične šole je delal svoje slike, zlasti pa tiste, ki jih je lahko delal popolnoma svobodno po svojem navdihu in doživljenju. Glavna moč in težišče njegove umetniške zmogljivosti je bila v risarski plati, ki se odlikuje po svoji čustvenosti in eleganci. V ostalem so zlasti znane njegove krajine, bil je velik portretist in nad vse dognana so bila njegova tihotitja po svoji točni in fini izdelavi.

Na našem knjižnem trgu bo njegova smrt napravila veliko vrzel, ker je bil Vavpotič znan in zelo uspešen ilustrator in opremljevalec številnih naših knjig. Tudi je ilustriral knjige Mohorjeve družbe, knjigo »Amerika in Amerikanci«, Jurčičevega »Desetega brata« in toliko drugih. Dolgo časa je bil tudi gledališki insecinator.

Na realni v Idrji je bil profesor risanja od leta 1907 do izbruha prve svetovne vojne. Med vojno se je udeleževal na raznih odsekih bojišča kot vojni slikar. Po vojni se je odločil profesuri in se je odločil popolnoma posvetiti se poslanstvu svojega umetniškega poklica.

Slava njegovemu spominu!

France Gorie.

Društvo slov. likovnih umetnikov poziva vse svoje v Ljubljani bivačote člane, da sprejmo svojega dolgoletnega zvestega tovariša Ivana Vavpotiča na njegovi zadnji poti. Pogreb bo v sredo, 13. t. m., popoldne. Ura pogreba bo objavljena v jutrišnjih dopoldanskih listih.

Gospodarstvo

Prenos sedeža. Tvrda Jugoslovanske tekstilne tvornice Mautner dd. v Ljubljani je izpremenila naziv v Litijekoprebelske tekstilne tvornice ter je prenesla svoj sedež iz Ljubljane v Maribor.

Iz združnega registra. Pri živinorejski selekcijski zadrugi z om. javnostvom v Horjulu so bili izbrisani člani uprave Filipič Lovro, Kozjek Jakob, Vrhovec Anton, vpisani pa Marinič Ignacij, Slova Andrej in Pohleven Janez. Pri Stavbi zadrugi Ježenski dom sta bila izbrisana člana uprave Presetnik Franc in Strah Franc, vpisana pa Dovč Jernej in Dovč Franc. Pri Bolniški podporni zadrugi na-

Očetje in sinovi

Šuklje je v svojih »Spominih« nekje govoril o svojem sinu dostavil, da se tudi pri nas očetje in sinovi dostikrat v nazorih ločijo. Te besede spominjajo na roman »Očetje in sinovi«, ki ga je sredi preteklega stoletja napisal Rus Turgenjev. Ta roman ima v prav dandanes zopet večji pomen. Mnogi se namreč vprašujejo, kako to, da so sinovi liberalnih očetov tolikokrat komunisti?

Turgenjev je v svojem romanu pokazal, kako je na Ruskem nastajal že tedaj nov rod, rod nihilistov. Turgenjev je bil celo prvi, ki je rabil to besedo. Očetje so bili še bolj ali manj religiozni, moralni — seveda že po svoje — vdani carju, moške načeli ali »princepov«, kakor je rad ponavljal Pavel Petrovič, sinovi so zavrgli vse »princepe«, vsako avtoriteto, religijo in moralo, Boga in državo. »Jaz gledam v nebo«, je govoril Bazarov, »samo tedaj, kadar hočem kihliti.« Zakon — neumnost, žena ima pravico, da je mati, to je dosti. Dobro in lo — neumnost; govorite o zdravem in bolnem človeku, a ne o morali! Upravičeno, neupravičeno — neumnost! »Mi delamo v moči tega, kar spoznamo za koristno. Dandanes je najbolj koristno, vse zanikati, zato mi vse zanikujemo!« A avtoriteta? »Nihilist je človek, ki se ne klanja pred nobeno avtoriteto!« A načela? »Važno je, da je dvakrat dve štiri. Vse drugo je za v ropotarnico!« A logika? Kaj nam je logika? Mi homo lahko tudi brez nje!« A kaj bo po vašem zanikanju vsega?« Nasa naloga je rušiti, izdati ni več naš posel!« To so bili ruski nihilisti. Mnogo so od njih povzeli anarhisti, marsikaj socialisti, negacije načel pa zlasti komunisti, samo da hočejo komunisti tudi zidati, sezidati, zgraditi novo komunistično družbo.

Turgenjev je pripisoval ta razvoj vplivu šol, zlasti univerz, brezbožni znanosti. In res je socialist Bebel v nemškem državnem zboru navedel prav ta vzrok: »Jaz trdno verujem, da bo prišel socializem v ateizem. Toda, kdo pa je utemeljeval znanostno te ateistično nauko? Ali mar socialni demokratje? Ali ne možje znanosti. Naravno pa je, čim bolj v masah gine vera v posmrtno življenje, da si bolj žele nebes na zemlji.« Kar razlagajo profesorji na katedrih teoretično, to mladina, ko doraste, začne izvajati tudi v dejanju. To je moč idej. Ideje se skušajo tudi v dejanjih uveljaviti. Iz višjih krogov se pa ideje in njih realistične težnje po nekem zakonu težnosti razlagajo počasi tudi navzdol med mase.

Če je pa resnično, kakor je, je vendar Turgenjev premalo upošteval še drug zakon, povzet tudi iz duševnosti same. Človek vsako polovičarstvo dalje časa le težko prenaša. Zlasti se mladina vsako polovičarstvo naravnost upira. Mladina je radikalna. Mladino žene logika na del do konca, v dobro ali v zlo. A kaj so bili očetje sodobne mladine? Polovičarji, liberalci, a liberalizem je polovičarstvo. Liberalizem s svojimi »daci in »ne« »je« in »ni« zlasti sodobni mladini ne ugaja. Liberalci je katoličan in ni katoličan, je kristjan in ni kristjan, veruje v Boga in ne veruje. Morda se veruje, a vere izpovedati ga je sram. Morda je še kristjan, a pokazati se kristjana, tega ne more. Katoličan, če je, je itak le napol. Liberalci, pa da ne bi udarjal na »klerikalce«, na papeža in »rimsko kurijo«, to ne gre skupaj. Taki so bili očetje. Sinovi so radikaleci. Zato so odvrgli tisto polovičarstvo. Nekateri so šli v vrste odločnih katoličanov, ta in oni celo med borec Katoliške akeije, večina pa k odločni negaciji med vrste ateistov in materialistov, in ker je dandanes najradikalnejši predstavnik ateizma in materializma komunizem, so šli med komuniste. V Turgenjevih časih med nihiliste, dandanes med komuniste. Očetje se pa čudijo! Kakor kolkje, ki jim raketke uidejo v vodo. A razloček je ta, da kolkje sploh nimajo tega nazgona, očetje — liberalci se pa že zelo gojili v sebi negacijo, sinovi so jo le dognali do konca.

Naš čas se zdi, da se vohre opraviča polovičarstva in mu bolj prija doslednost, celotnost, totalitarnost. Zanimiv pojav je n. pr. iz nenavadnega področja meništv, da sodobni mlade, če gre v samostan, radi voljo samostan s strozim in ostrim življenjem, kakor pa drugače, kjer je življenje bolj zložno. Tako se pa tudi na poti zla mladina ne straši radikalizma, tudi ne radikalizma zločinstva.

Glede komunizma je že Marx napovedal, da bo prebela med komunistični proletarijat tudi inteligenca, kakor so za francoske revolucije prehajali zastopniki fevdalne in plemstva med revolucionarje. Lenin je bil celo mnenja, da bi komunizem brez inteligenec in intelektualno-ideologov sploh ne ostal komunizem, ampak bi začel v struje angleškega delavskega združništva. To se na seveda mladim inteligentom laska, ker upajo, da bodo imeli v bodoči komunistični republiki vodilne vloge. In to je, kar mnoge vabi med komuniste. Ljudstvo bo rabotelo, sami pa bodo ljudski komisarji. Kaj jih ne bi mikalo! V »narodni« družbi ljudski učitelji, v ljudski republiki ljudski komisarji.

meščencev mestne občine in Mestne hranilnice ljubljanske sta bila izbrisana člana uprave Kogovšek Maks in Gärtner Stefan, vpisana pa Košak Emilija in inž. Perko Nace. Pri zadrugi za gradnjo hiš namučencev socialnega zavarovanja je bila vpisana likvidacija.

Iz vzrokov vojne nastajajo orožje miru

POT POLITIČNE MOČI PETROLEJA

To pa nujno vodi v spor med Anglijo in Ameriko in ne le med posameznimi konkurenčnimi petrolejskimi koncerni. In kot tretja petrolejska veselisa, kot država in kot narod stoji pred nami Rusija.

Ze od vsega početka je bil po širnem svetu boj, že dolgo časa naravnost titanski boj; toda kmalu je postal petrolej sam neodvisna, suverena, politiko vladajoča sila, kajti v miru kakor v vojni je postala neizogibno potrebna sila in je danes tako rekoč »kri gospodarstva«. Od petroleja je odvisen ves promet in preko tega odnosi med narodi, od petroleja je odvisna vsa trgovina. Petrolej odloča o industrijski kapaciteti, o možnosti izvoza in tako tudi o vsakdanjem kruhu množice mnogih narodov. To je stisnjena sila in obenem strahotno orožje. In z vsakim novim avtom, z vsakim novim letalom postaja pomembnejši.

Toda, kako dolgo bo lahko imel petrolej to moč, ki si je skoraj ne moremo predstavljati?

Medtem ko je premoga še za tisočletja dovolj, je petroleja le še za nekaj stoletij. Razne cenilne zalog nam ne dajo nobene določene slike, eno pa stoji trdno, namreč: Združene ameriške države v največ 20 letih ne bodo imele niti kapljice olja več. Da bodo romunski petrolejski vrelci v dobi četrta stoletja prazni, v to nihče več ne dvomi. In kaj bo potem?

Do leta 1925, ko so prvič tovarniško predelali premog v petrolej, do tako imenovane nemške bencinske sinteze, nismo vedeli, kaj bo. Tedaj se je umaknil strah pred pomanjkanjem petroleja, srditi boj med vesilami se je za hip podel.

Moč posestnikov petrolejskih vrelcev je bila v tem, ker je petrolej razdeljen po zemlji zelo nepravilno: 78% celotne proizvodnje odpade na Severno in Južno Ameriko. Samo Združene ameriške države so proizvajale leta 1938 63%, Sovjetska unija pa 10%; dve državi sta tako rekoč imeli v oblasti skoraj nad tri četrtine vsega petroleja. Dve podjetji: Standard Oil of New Jersey in Royal Dutch-Shell sta sami nadzorovali četrtno svetovne proizvodnje, življenjsko kri 50 držav.

Nemčija, dežela z visoko razvito industrijo in gostim prometnim omrežjem, je bila tako rekoč brez lastnega petroleja. Tudi v kolonijah ga ni imela; njena petrolejska polja pri Pechelbronnu v Alzaciji so bila skoraj brez pomena kakor ona pri Hannoverju, ki so dajala komaj tisočinko svetovne proizvodnje. Nemčija ni imela petroleja kakor tudi ne Francija, Italija, Japonska, Švica in Skandinavija, Španija in Portugalska, kakor vsa Evropa ne iz jzjemo Romunije in Rusije. Nemška industrija je doživela ob pridnosti in iznajdljivosti nesluten dvig. Toda vsi njeni stroji so bili odvisni od tujeega petroleja. Kako so petrolejski mogoteli diktirali pogoje Franciji in Italiji, tako so jih diktirali tudi Nemčiji.

Nemčija se je hotela osvoboditi. Toda predvojna Nemčija je bila preveč ujeta v sanje o »miroljubni« osvojitvi sveta, preveč je verjela v svobodno svetovno trgovino, da bi bila dorasla angleški realni politiki. Nemčija ni imela petrolejskih vrelcev, zato jih je morala kupiti. Nemška banka je vložila bajne milijone v južnoameriška in balkanska petrolejska polja, bila delničarka velikega petrolejskega trasta in verovala, da delnice ne bodo omejene. S tem je bila potegnjena končno celo v boj za cene, ki sta jih gnala nazvzgor Deterding in Rockefeller na vseh trgih, v Indiji kakor na Kitajskem, v Ameriki kakor v Evropi.

Prišla je svetovna vojna in razblinilo so se sanje o svobodni svetovni trgovini. Zdaj je hotela Nemčija s silo priti do petrolejskih vrelcev: Pričela je ofenzivo proti Romuniji in Bakuju, postala čete v Malo Azijo in Perzijo. Toda šest mesecev prej, preden so Turki

dosegli petrolejska polja na Kavkazu, so se usidrale v francoskih pristaniščih petrolejske ladje Standard Oil. Ko je dosegla Nemčija ruske petrolejske vrelce, ko so razdejani romunski vrelci bili spet poplavljeni in pričeli teči, tedaj je pretresla bojne fronte lakota in pomanjkanje vsega blaga, tedaj so že, kakor je dejal Curzon: »Nesli valovi petroleja zaveznike k zmagi«.

Z Versaillesom je Nemčija izgubila še svoja petrolejska polja pri Pechelbronnu in naravno tudi vse delnice pri inozemskih petrolejskih podjetjih. Izgubila pa je tudi veliko iluzij, naučila se je jasneje gledati. Njena stiska jo je gnala k silnim naporom. Nemčija je bila brez petroleja. Petrolej je morala iznajti. Namesto, da bi množila in si pridobivala delnice in tako krepila sovraštva s svojim lastnim denarjem, je tega vložila v velika podjetja za raziskavanje.

Ze v začetku leta 1914 je nemški kemik dr. Friedrich Bergius dobil patent za predelavo premoga v tekoče stanje in se mu je posrečilo dobiti bencin iz premoga. Premoga pa je v Nemčiji dovolj in razmeroma dovolj tudi v vseh drugih državah.

Če bi mogel Bergius svoj patent že tedaj izkoristiti, bi bil zaključek tedanje svetovne vojne drugačen. Toda ta Bergius je bil tedaj še v začetku svojega dela. Posrečilo se mu je, da je iz tekoče snovi premoga zgradil molekuli, ki je enak molekulu bencina. Toda to se mu je posrečilo šele teoretično, v laboratorijskih poizkusih. Tehnična izvedba Bergiusove iznajdbe je bila med vojno nemogoča in brez vrednosti.

Vendar je z žilavo vztrajnostjo delal naprej, pomagalo mu je podjetje I. G. Farben in končno so bile premagane vse težave. Leta 1925 je prineslo težko pričakovani uspeh in zgradili so potrebne priprave za pridobivanje petroleja iz premoga. S tem je bil storjen velik napredek in silen korak na poti, ki jo hodi človek od sužnja narave k gospodarju narave. Zmisljen je bil eden najbolj nevarnih monopolov narave. Raziskovalci so osvojili nov življenjski prostor in ohromili enega izmed najhujših bojev za surovine s tem, da so napravili to surovino dostopno vsem, ki jim je potrebna.

Droline novice

Koledar

Sreda, 13. januarja: Veronika Mil., devica; Jula, vdova; Leonci, škof.
Četrtek, 14. januarja: Hilarij, škof in cerkveni učenik; Feliks Nolski, spoznavalec; Makrina, sveta žena.
Lunina sprememba: 13. januarja prvi krajec ob 8.48. Herschel naovduje mrzlo vreme, sneg.

Novi grobovi

Dr. Pavel Janežič, v Ljubljani je 12. januarja po dolgotrajni bolezni umrl dr. Pavel Janežič, zdravnik Okrožnega urada. Pokopali ga bodo v četrtek ob pol 3 iz kapele sv. Janeza na Zalah.

Ana Epich. V Ljubljani je umrla gospa in mati Ana Epich. Pokopali jo bodo v sredo 13. t. m. ob pol 3 pop. iz kapele sv. Marije na Zalah.
Marija Marolt. V 70. letu starosti je 11. januarja umrla na Pustem hribu pri Sv. Gregorju Marija Marolt roj. Rigler, posestnikova vdova. — Blago mater bodo pokopali v sredo 13. t. m. ob 11 dop. na farnem pokopališču pri Sv. Gregorju.
Pavel Lapaine. V 57. letu starosti je po dolgi bolezni dočrpel g. Pavel Lapaine, posestnik in lastnik trgovine s čipkami v Idriji. Pokopali so ga 8. januarja na domačem pokopališču v Idriji. Naj jim sveti večna luč! — Zaljubljen naš iskreno sožalje!

Za dobrožnost zadostilnih prvih sobot v čast Marijinemu brezmadežnemu Srcu.

NOVOST

Rožni venec bl. Device Marije

Napisal Dr. Ivan Vrečar
Cena L 2—

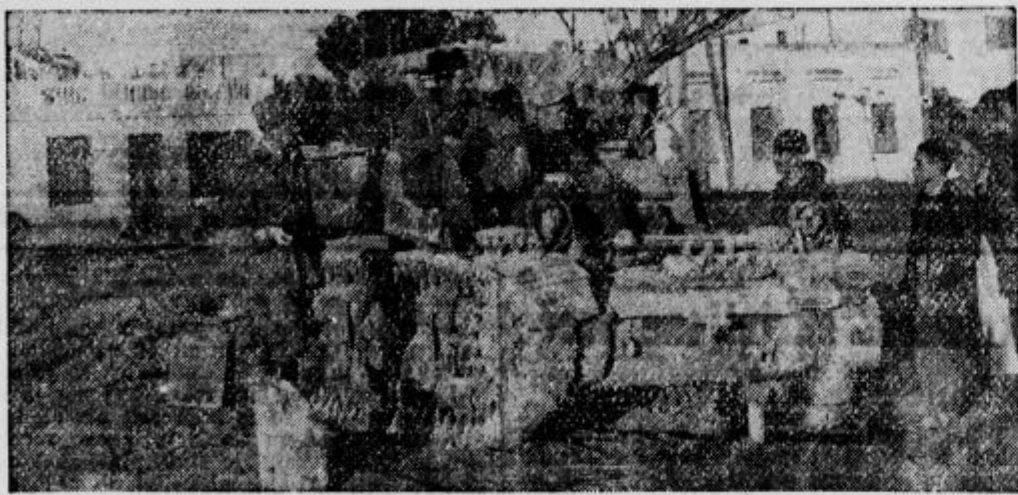
Krasna knjižica s kratkimi tedniti premljevanji »krivnosti vseh treh delov Rožnega venca. Posebno primerno za pobožnost zadostilnih prvih sobot v čast Marijinemu brezmadežnemu Srcu in za skupne pobožnosti v družini.

Založba LJUDSKE KNJIGARNE Ljubljana
Pred škotijo 5 — Mikšičeva cesta 5

Cenik za zelenjavo in sadje št. 1

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino določa na podlagi svoje naredbe št. 17 z dne 9. maja 1941-XIX naslednje cene v prodaji pri proizvajalcu ter pri trgovcu na debelo in drobno. Cene, ki so maksimalne, določajo v kategorični obliki mejo, za katero se morajo cene dejansko gibati pri kmetu oziroma pri trgovcu. Iz tega sledi, da je pač mogoče prodajati nižje, nikakor pa ne višje kakor po odredeni ceni. Cene so vse v lirah za kilogram. Prva cena v prodaji na drobno, druga, v oklepaju, je cena na debelo.
Cesen 10.85 (9.55), kartijola 4 (3.45), čebula 2.80 (2.30), kope 3.85 (3.35), solata glavna 5.30 (4.50), radič 7.80 (7), špinata 5.70 (4.90), zelena 5.90 (4.90), pomaranče la 8.35 (7.35), limone la (15 cm obsega) 4.85 (3.80) (komad 0.60), mandarine la 6.40 (5.75), jabolka la (n. pr. zlata parmena) 7.40 (6.50), hruške la 7.75 (6.75), maroni 7.80 (7).

Opombe: 1. Prva vrsta: zelenjava in sadje mora biti zdravo, sposobno za prevoz. Izločajo se pridelki, ki so izobliženi, poškodovani, nagniti ali nezadostno sočnati.
2. Zelenjava v prodaji mora biti brez listov in neuporabnih delov.
3. Pri označbi cen je pristaviti tudi vrsto blaga po kakovosti. Trgovci na debelo morajo izročiti kupcem račun z označbo blaga, vrste in enotne cene ter morajo tudi kupci na zahtevo izdati tak račun.

Zaplenjen sovražnikov tank v Tuniziji.

Drobna ljubljanska kronika

Katehetskno društvo opozarja: V četrtek 14. januarja t. l. bo v društvenem prostoru v stolnem župnišču ob 17 sestanek knjižnih skladateljev: Scarlati, Bach-Bugni, Brahms, Debussy, Gornik, Canella in Chopin. Bogat izredno zanimiv koncertni spored, v izvedbi pianista, ki uživa sloves prvo vrstnega umetnika na svojem instrumentu. Zafetke koncerta bo točno ob pol 7 zvečer. Vstopnice so že v predprodaji v Knjižarni Glasbene Matice.

Silajni pianist Gino Gorini, ki bo koncertiral v veliki filharmonični dvorani v ponedeljek, 13. t. m., bo izvajal dela naslednjih skladateljev: Scarlati, Bach-Bugni, Brahms, Debussy, Gornik, Canella in Chopin. Bogat izredno zanimiv koncertni spored, v izvedbi pianista, ki uživa sloves prvo vrstnega umetnika na svojem instrumentu. Zafetke koncerta bo točno ob pol 7 zvečer. Vstopnice so že v predprodaji v Knjižarni Glasbene Matice.

Semski krompir iz Danske je prispel ter mestni gospodarski urad vabi interese za začetnični primok A in B, naj pridejo po nakaznice že danes 13. t. m. ob 9 na mestni gospodarski urad, soba št. 35 v II. nadstropju v Beethovnovi ulici št. 7, kjer dobe vsa nadležna navodila.

Posledice hudega mraza. Nedeljski in ponedeljski mraz sta pokazala hude posledice. Močno so po mestu trpele razne vodovodne naprave. Po hišah, kjer so gospodinjice bolj malomarni in se ne brigajo za vzdrževanje poslopji, le da mesečno prevzemajo od strank najemnino, so vodovodi zaurz-

4. Ta cenik mora biti izvešen v prodajnih prostorih na dobro vidnem mestu in velja le za uvoženo blago. Razume se brez tare.

5. Za domačo zelenjavo in sadje v Ljubljani v trgovini na drobno veljajo najvišje cene tedenskega mestnega tržnega cenika.

6. Okrajna načelstva lahko določijo še nižje cene od zgoraj navedenih, vsako zvišanje pa mora biti predhodno odobreno od Visokega komisariata.

7. Kršitelji tega cenika se kaznujejo po uredbi št. 8 Sl. l. št. 8 od 28. januarja 1942-XX in ostalih zakonitih predpisih.

Hud mraz za las odjenjal. Barometer pada, termometer se dviga. Mraz je od ponedeljka do torka jutraj malec odjenjal. V torko jutraj je nastopilo nekam milejše in mehkejše vreme, vsaj tako je človek občutil, čeprav je pod nogami škripalo. Ta mraz je kakor nalašč naročen, da pokonča škodljiv mršes po sadnem drevju in drugod. Pički so mestoma revčki za hrano. Po nekaterih krajih so se zatekli v topla zatišja po skednjih, kjer dobe kakšno zrnko. Kosi radi obrabijo razne jagode po botaničnem vrtu. Ker se bližajo spremembi lune, je pričakovati tudi spremembo vremena. V ponedeljek je bil dosežen dnevni temperaturni maksimum —16 ter je bil za dobrih 14 stopinj višji od nedeljskega. Jutranji minimum v torko —7.8, za 11 stopinj višji od ponedeljskega. Barometer je od ponedeljka padel na 765.1 milimetra. V torko dopoldne je snežilo.

Na nakaznice za premog in drva dobite premog in drva pri tvrdki »Gorivo«, Karlovska cesta 8, telefon 54-57. (Lastnik A. Jeranič ml.)

Slovenski čebelar. Izšla je prva in druga številka tega lista, ki prinaša zanimive in poučne članke. Na uvodnem mestu omenja društvo velike težkoče in neprimliko, ki jih preživljajo slovenski čebelarji. G. Fr. L. razpravlja o opravevanju rastlin, ki ga višji čebelarji s tem pospešujejo večji pridelek in tvorijo semena. Isti članek razpravlja dalje »Kako se čebelarji sporazumevajo«. Obe razpravi bo z zanimanjem bral tudi nečebelar. G. A. B. poučuje, kako označujemo matice z barvo. Urednik nadaljuje svojo zanimivo razpravo o naših panjskih končnicah. Članek pozivlja 12 slik originalnih končnic. Med »Drobirjem« pa najdemo mnogo zanimivosti iz čebelarstva sveta in marsikatero poučno drobnost. Med »Društvenimi vestimi« je obširna okrožnica Osrednjega društva in vesela vest, da dobe čebelarji dva vagona sladkorja za spomladansko krmiljenje čebel.

Učite se strojepljan! Novi eno-, dvo- in trimesečni tečaj prične 15. in 16. januarja. Najuspešnejša desetprstna učna metoda. Specialna strojepljarska šola: Največja moderna strojepljarska, stroji raznovrstnih sistemov. — Novi prospekti s slikami brezplačno na razpolago: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod« — Domobranska 15.

Nesreče na deželi. Jože Mehle, 66letni posestnik, je doma v Šmarju na Dolenskem padel in se hudo poškodoval na glavi. — Na ponedeljskih tleh je padel in si zlomil levo nogo 30letni rudar Janez Šelak v Kočevju. — Po nesreči je noč slomorenice odrezal levo roko v zapestju 40letni posestnik Franciški Kočevarjevi v Velikih Laščah, ko je bila zaposlena pri rezanju krme za živino. — France Šerjak, 71letni posestnik v Pijavi gorici, je v hlevu opravljal živino. Konj ga je brenil tako, da mu je razbil čeljust. Vsi ti ponesrečenci so bili prepeljeni v ljubljansko bolnišnico.

Iz Novega mesta

Božično obdarovanje revnih delavcev. Za letošnji božič je Borza dela, namestniški urad v Novem mestu, obdarovala 43 najrevnejših delavcev, ki imajo številne družine. Vsak izmed njih je dobil po 100 lir v denarju. Obdarovanje se je izvršilo na okrajnem glavarstvu v Novem mestu. Poteza, ki jo je izvršila Borza dela, je zlasti v današnjih časih, ko je vprav med delavstvom toliko pomanjkanja, zelo plemenita in vredna posnemalec.

Iz dela in življenja - od tu in tam

Z Gorenjskega

Veliko zborovanje v Litiji. Krajevni skupinski vodja Rohm je v nedeljo 3. januarja sklical vse sodelavce krajevne skupine na zborovanje v litijsko kinodvorano. Sestanek je trajal dopoldne in popoldne in so bila na njem poročila o minulnem letu, hkrati pa s smernice za prihajajoče leto. Veliko zanimanje so vzbudila izvajanja člana stranke in vodje izpostave tajne državne polietje Gerlachova o delovanju njegove izpostave na Gorenjskem. Njegova poročila so prebivalstvu predložila obsežna delovna področja, v katero spadajo zaščita države in njenih naprav itd., hkrati pa, da je tudi prebivalstvu ta ustanova pomočnik in svetovalec. Govornik je končno pozval delavljane, naj podpirajo njegov urad s sodelovanjem.

Cerkijanski vodovod deluje. Kljub vojni se je posrečilo, da je cerkijanski vodovod že v letu 1942 začel delovati. Vodo so dobile vasi: Dvorje, Grad, Cerklje in Zg. Brnik.

V Skofji Loki so v decembru umrli: Alojz Košir, Fran Lužan, Bogomir Stržinar, Fr. Pernar, Ljudmila Fojkar, Francka Volgemut, Leopold Hafner, Vencelj Oman in Martin Guzelj. V Seleh je umrl Janez Klemenčič.

Huda avtomobilska nesreča. Na železniškem nadvozu na cesti pri Kranju se je zalezel nek avto v ograjo, kjer je obličal. Pri tem je odbilo gospe Skvarčevi, ki je bila v avtomobilu, levo nogo, deklca Čebulova pa je bila laže poškodovana. Gospa Skvarčeva je vrh tega padla z mosta na železniški progi. V brezupnem stanju so jo prepeljali na Golnik.

S Spodnjega štajerskega

Nemški spodnještajerski koledar je bil izdan tudi za letošnje leto in vsebuje najrazličnejše članke o spodnještajerskih krajih in njihovem prebivalstvu.

Trinajst novih glasbenih društev je bilo ustanovljenih v zadnjem času v ptujskem okrožju. Izmed teh je priredilo prvi svoj koncert preteklo nedeljo godbeno društvo v Račem. Nadaljnjih 12 glasbenih društev bo pokazalo prihodnjo nedeljo 17. t. m. na svojih prireditvah, koliko že zmoroje v igranju vojaških pesmi, koračnic in ljudskih popevk.

Ljudsko vseučilišče v Ptujju bo započelo z 22. januarjem v desetih krajevnih skupinah ptujskega okrožja predavanje o propasti Anglije in o vzponu Nemčije. Nadalje bo v okviru ptujskega ljudskega vseučilišča dne 13. januarja predavanje o gradbeni sliki Spodnjega štajerskega. Predaval bo župni konservator Valter v. Semetkovsky. Dne 22. januarja pa bo predavanje o temeljih dednosti.

Zasedba učiteljskih mest na Sp. Štajerskem in Gorenjskem. Mariborski nemški dnevnik poroča o prireditvi učiteljskih maturantov na Dunaju. Omenjene slovesnosti se je udeležilo nad sto nemških učiteljev in učiteljic, ki so končali študij na dunajskih učiteljskih ter bodo sedaj nastopili službe na Spodnjem štajerskem in Gorenjskem.

Ustanovitev ljudskega odra v Marenbergu. V Marenbergu je bila ustanovljena igralska družina, ki bo 9. januarja prvu nastopila z Anzenbergerjevo komedijo »Veste«.

Iz Hrvaške

Sedanje plače hrvatskega državnega uradništva. Poročali smo že, da so v NDH z novim proračunom nanovo uredili tudi plače državnemu uradništvu in državnim upokojencem. Po tozadevni uredbi prejemajo sedaj hrvatski državni uradniki mesečno: plačo, stanarino, doklado za ženo in otroke. Plače oficirjev obožene sile ter uradništva se napram oficirskemu činu odnosno uradniškemu razredu gibljejo od 4000 do 25.000 kun mesečno. Uradniški pripravniki z vseučiliško izobrazbo imajo mesečno plačo 4000 kun, uradniški pripravniki s popolno srednješolsko izobrazbo pa 3500 kun. Poduradniki prve skupine imajo po novi uredbi mesečne plače od 5000—4000 kun, druge skupine pa od 2900—3600 kun. Mesečne plače slug znašajo od 2600—2900 kun. Mesečna stanarina za državne uradnike znaša v Zagrebu, Sarajevu, Dubrovniku, Zemunu in Makarski napram uradniškemu razredu 700—5000 kun, za uradniške pripravnike 700 kun, za poduradnike 500 do 600 kun. Stanarina za državne uradnike, ki so v službah na sedežih velikih žup, znaša 80%, v vseh ostalih mestih pa 60% od stanarine, ki je določena za uradništvo v Zagrebu, Sarajevu, Dubrovniku, Zemunu in Makarski.

Proračun zagrebske mestne občine. Novi zagrebski proračun, ki je stopil v veljavo dne 1. januarja t. l., znaša 853.123.578 kun. Od predvidenih in odobrenih kreditov odpada na proračun mestnih uprave 361.690.183 kun, na proračun mestnih podjetij 459.845.920 kun in na proračun raznih skladov 13.589.910 kun. Osebnih izdatki znašajo 135.850.273 kun, materialni pa 227.839.910 kun.

Iz Srbije

Božični govor srbskega ministrskega predsednika. Zvečer na praznik svetih Treh kraljev, t. j. na pravoslavni badnji večer, je srbski ministrski predsednik Nedić zopet govoril Srbom ter jim čestital in želel vso srečo za božične praznike. V svojem govoru je poudarjal, da je Božič praznik

ljubezni, ki naravnost sili vse k slogi. Nad srbsko ljudstvo se je zgnilo proklestvo, kakor hitro je poznalo na to ljubezen in slovo, zapeljano od temnih satanskih sil. Toda zdrava zavestnost srbskega ljudstva je po Nedičevi izjavi premagala vse te demone, tako da narod letos praznuje lahko Božič res v miru in slogi. In v tem mišljenju bo srbsko ljudstvo tudi v bodoče lahko v ljubezni in delu stalno premagalo vse tiste, ki mu žele in prinašajo nesrečo, ohranilo narod pred propadom in mu pripravljalo lepo bodočnost. Zato Nedić znova poziva Srbe, naj v tem mišljenju vztrajajo in stopajo tesno povezani lepi bodočnosti nasproti. To je po Nedičevi izpovedi tudi edina pot, po kateri lahko pride vsak delaven Srb, pa naj bo že v mestu ali na deželi na podlagi svojega dela do svojega mesta, ki mu pripada in do vseh pravic, ki mu gredo ter do popolne socialne pravičnosti. Zato Nedić želi Srbom za božične praznike in za novo leto samo to, da bi jih duh mira, bratstva in dobre volje združil v službi svoji domovini.

Obvezna prijava gonilnih jermenov. Srbska centrala za usnje je obvestila vsa prizadeta podjetja, da ji morajo prijavljati vsakršno izdelovanje, izvoz in prodajo gonilnih jermenov. Izdelovalci in prodajalci teh jermenov morajo centrali za usnje prijavljati vsak mesec obstoječe zaloge.

Nakupna cena za sladkorno peso. Nakupna cena za sladkorno peso pridelka leta 1942/43 je za tovarno sladkorja v Čupriji določena na 95.17 dinarjev za 100 kg.

Tudi moj oče je bil pilot. Vozil je za takratne čase veliko, močno zgrajeno letalo — tako pa vendar ni bilo kot je tole moje. Nekoč me je moral vzeti s seboj na daljšo vožnjo. Dobro sva se oskrbela z vsem ter odletela v lepem, jasnem vremenu.

Pod nama se je razprostirala domača krajina. Kot srebrna nit se je vila reka po ravnini. Še sem poznal grčke ter posamezne hišice. A urno letalo naju je kmalu prineslo v meni čisto neznan kraj. Gledal sem pod seboj neizmerne gozdove in pokrajine.

Gledališče

OPERA, Sreda, 13. januarja ob 17: »La Bohème«, Red A. — Četrtek, 14. januarja ob 17: »Thais«, Red B. — Petek, 15. januarja ob 15: »Slepa miš«, Opera, Izven, Znižane cene od 15 lir navzdol. — Sobota, 16. januarja ob 17: »Beg iz seraja«, Premiera. Red Premierski. — Nedelja 17. januarja ob 11: »Angel z avtom«, Mladinska opera. Izven, Znižane cene od 15 lir navzdol. — Ob 16: »Thais«, Izven, Cene od 24 lir navzdol.

Premiera Mozartove opere »Bog iz seraja« bo v soboto 16. t. m. za red Premierski. V tem delu, v katerem se družita resni in komični element v zgodbo ugrabitve dveh jetn in letnika iz pašinega seraja, bodo nastopili: Selim-paša — Anđelovar, Konstanca — Ivančičeva, Blonda, njena spletinca — Poljanarjeva, Belmonte — Lipušček, Pedrillo — Banovec, Osmir, čuvaj seraja — Belletto. Muzikalno vodstvo je v rokah dirigenta Antona Neffata, režija in scena sta C. Debevec, zborovodja R. Simoniti.

DRAMA, Sreda, 13. januarja ob 17:30: »Oče«, Red Sreda. — Četrtek, 14. januarja ob 17:30: »Primer dr. Hrnca«, Red Četrtek. — Petek, 15. januarja ob 17:30: »Poročno darilo«, Izven, Zelo znižane cene od 12 lir navzdol. — Sobota, 16. januarja ob 17:30: »Primer dr. Hrnca«, Red A. — Nedelja 17. januarja ob 14: »Oče naš«, Izven, Znižane cene od 15 lir navzdol. — Ob 17:30: »Deseti brate«, Izven, Znižane cene od 15 lir navzdol.

Poizvedovanje

V nedeljo sem v šentpeterski cerkvi poznala v tretji klopi usnjato torbico s ključem, legitimacijo in denarjem in prošim

najditelja, da proti nagradi izgubljeno odda na upravi »Slovenec«.

Naznanila

ROKODELSKI ODER, Nedelja, 17. januarja ob 3 popoldne: »Vihar v kozarec«. Predprodaja vstopne na dan predstave od 10 do 12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrankova 12-1, desno.

RADIO, Sreda, 13. januarja, 7.30. Slovenska glasba. — 8 Napoved časa: poročila v italijanski. — 12 Plošče, — 12.30. Poročila v slovenski. — 12.45. Operna glasba. — 13 Napoved časa: poročila v italijanski. — 13.05. Poročila v slovenski. — 13.10. Operna glasba. — 13.15. Poročila v slovenski. — 13.20. Poročila v slovenski. — 13.25. Poročila v slovenski. — 13.30. Poročila v slovenski. — 13.35. Poročila v slovenski. — 13.40. Poročila v slovenski. — 13.45. Poročila v slovenski. — 13.50. Poročila v slovenski. — 13.55. Poročila v slovenski. — 14.00. Poročila v slovenski. — 14.05. Poročila v slovenski. — 14.10. Poročila v slovenski. — 14.15. Poročila v slovenski. — 14.20. Poročila v slovenski. — 14.25. Poročila v slovenski. — 14.30. Poročila v slovenski. — 14.35. Poročila v slovenski. — 14.40. Poročila v slovenski. — 14.45. Poročila v slovenski. — 14.50. Poročila v slovenski. — 14.55. Poročila v slovenski. — 15.00. Poročila v slovenski. — 15.05. Poročila v slovenski. — 15.10. Poročila v slovenski. — 15.15. Poročila v slovenski. — 15.20. Poročila v slovenski. — 15.25. Poročila v slovenski. — 15.30. Poročila v slovenski. — 15.35. Poročila v slovenski. — 15.40. Poročila v slovenski. — 15.45. Poročila v slovenski. — 15.50. Poročila v slovenski. — 15.55. Poročila v slovenski. — 16.00. Poročila v slovenski. — 16.05. Poročila v slovenski. — 16.10. Poročila v slovenski. — 16.15. Poročila v slovenski. — 16.20. Poročila v slovenski. — 16.25. Poročila v slovenski. — 16.30. Poročila v slovenski. — 16.35. Poročila v slovenski. — 16.40. Poročila v slovenski. — 16.45. Poročila v slovenski. — 16.50. Poročila v slovenski. — 16.55. Poročila v slovenski. — 17.00. Poročila v slovenski. — 17.05. Poročila v slovenski. — 17.10. Poročila v slovenski. — 17.15. Poročila v slovenski. — 17.20. Poročila v slovenski. — 17.25. Poročila v slovenski. — 17.30. Poročila v slovenski. — 17.35. Poročila v slovenski. — 17.40. Poročila v slovenski. — 17.45. Poročila v slovenski. — 17.50. Poročila v slovenski. — 17.55. Poročila v slovenski. — 18.00. Poročila v slovenski. — 18.05. Poročila v slovenski. — 18.10. Poročila v slovenski. — 18.15. Poročila v slovenski. — 18.20. Poročila v slovenski. — 18.25. Poročila v slovenski. — 18.30. Poročila v slovenski. — 18.35. Poročila v slovenski. — 18.40. Poročila v slovenski. — 18.45. Poročila v slovenski. — 18.50. Poročila v slovenski. — 18.55. Poročila v slovenski. — 19.00. Poročila v slovenski. — 19.05. Poročila v slovenski. — 19.10. Poročila v slovenski. — 19.15. Poročila v slovenski. — 19.20. Poročila v slovenski. — 19.25. Poročila v slovenski. — 19.30. Poročila v slovenski. — 19.35. Poročila v slovenski. — 19.40. Poročila v slovenski. — 19.45. Poročila v slovenski. — 19.50. Poročila v slovenski. — 19.55. Poročila v slovenski. — 20.00. Poročila v slovenski. — 20.05. Poročila v slovenski. — 20.10. Poročila v slovenski. — 20.15. Poročila v slovenski. — 20.20. Poročila v slovenski. — 20.25. Poročila v slovenski. — 20.30. Poročila v slovenski. — 20.35. Poročila v slovenski. — 20.40. Poročila v slovenski. — 20.45. Poročila v slovenski. — 20.50. Poročila v slovenski. — 20.55. Poročila v slovenski. — 21.00. Poročila v slovenski. — 21.05. Poročila v slovenski. — 21.10. Poročila v slovenski. — 21.15. Poročila v slovenski. — 21.20. Poročila v slovenski. — 21.25. Poročila v slovenski. — 21.30. Poročila v slovenski. — 21.35. Poročila v slovenski. — 21.40. Poročila v slovenski. — 21.45. Poročila v slovenski. — 21.50. Poročila v slovenski. — 21.55. Poročila v slovenski. — 22.00. Poročila v slovenski. — 22.05. Poročila v slovenski. — 22.10. Poročila v slovenski. — 22.15. Poročila v slovenski. — 22.20. Poročila v slovenski. — 22.25. Poročila v slovenski. — 22.30. Poročila v slovenski. — 22.35. Poročila v slovenski. — 22.40. Poročila v slovenski. — 22.45. Poročila v slovenski. — 22.50. Poročila v slovenski. — 22.55. Poročila v slovenski. — 23.00. Poročila v slovenski. — 23.05. Poročila v slovenski. — 23.10. Poročila v slovenski. — 23.15. Poročila v slovenski. — 23.20. Poročila v slovenski. — 23.25. Poročila v slovenski. — 23.30. Poročila v slovenski. — 23.35. Poročila v slovenski. — 23.40. Poročila v slovenski. — 23.45. Poročila v slovenski. — 23.50. Poročila v slovenski. — 23.55. Poročila v slovenski. — 24.00. Poročila v slovenski. — 24.05. Poročila v slovenski. — 24.10. Poročila v slovenski. — 24.15. Poročila v slovenski. — 24.20. Poročila v slovenski. — 24.25. Poročila v slovenski. — 24.30. Poročila v slovenski. — 24.35. Poročila v slovenski. — 24.40. Poročila v slovenski. — 24.45. Poročila v slovenski. — 24.50. Poročila v slovenski. — 24.55. Poročila v slovenski. — 25.00. Poročila v slovenski. — 25.05. Poročila v slovenski. — 25.10. Poročila v slovenski. — 25.15. Poročila v slovenski. — 25.20. Poročila v slovenski. — 25.25. Poročila v slovenski. — 25.30. Poročila v slovenski. — 25.35. Poročila v slovenski. — 25.40. Poročila v slovenski. — 25.45. Poročila v slovenski. — 25.50. Poročila v slovenski. — 25.55. Poročila v slovenski. — 26.00. Poročila v slovenski. — 26.05. Poročila v slovenski. — 26.10. Poročila v slovenski. — 26.15. Poročila v slovenski. — 26.20. Poročila v slovenski. — 26.25. Poročila v slovenski. — 26.30. Poročila v slovenski. — 26.35. Poročila v slovenski. — 26.40. Poročila v slovenski. — 26.45. Poročila v slovenski. — 26.50. Poročila v slovenski. — 26.55. Poročila v slovenski. — 27.00. Poročila v slovenski. — 27.05. Poročila v slovenski. — 27.10. Poročila v slovenski. — 27.15. Poročila v slovenski. — 27.20. Poročila v slovenski. — 27.25. Poročila v slovenski. — 27.30. Poročila v slovenski. — 27.35. Poročila v slovenski. — 27.40. Poročila v slovenski. — 27.45. Poročila v slovenski. — 27.50. Poročila v slovenski. — 27.55. Poročila v slovenski. — 28.00. Poročila v slovenski. — 28.05. Poročila v slovenski. — 28.10. Poročila v slovenski. — 28.15. Poročila v slovenski. — 28.20. Poročila v slovenski. — 28.25. Poročila v slovenski. — 28.30. Poročila v slovenski. — 28.35. Poročila v slovenski. — 28.40. Poročila v slovenski. — 28.45. Poročila v slovenski. — 28.50. Poročila v slovenski. — 28.55. Poročila v slovenski. — 29.00. Poročila v slovenski. — 29.05. Poročila v slovenski. — 29.10. Poročila v slovenski. — 29.15. Poročila v slovenski. — 29.20. Poročila v slovenski. — 29.25. Poročila v slovenski. — 29.30. Poročila v slovenski. — 29.35. Poročila v slovenski. — 29.40. Poročila v slovenski. — 29.45. Poročila v slovenski. — 29.50. Poročila v slovenski. — 29.55. Poročila v slovenski. — 30.00. Poročila v slovenski. — 30.05. Poročila v slovenski. — 30.10. Poročila v slovenski. — 30.15. Poročila v slovenski. — 30.20. Poročila v slovenski. — 30.25. Poročila v slovenski. — 30.30. Poročila v slovenski. — 30.35. P

TEL. **KINO UNION** 22-21

Pustolovščine in kazen največjega osvajačca ženskih src

»DON JUAN«

Adriano Rimoldi — Carla Candiani

PREDSTAVE:

ob delavnikih ob 16 in 18.15; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in ob 18.30.

TEL. **KINO MATICA** 22-41

Prečesljiva ljubzenska drama o blazni lepici po romanu Edmonda de Amicisa

»CARMELA«

V glavnih vlogah Pal Javor, Doris Duranti

Privlačna ganljiva vsebina. Naravni posnetki

PREDSTAVE: ob delavnikih 14.30, 16.30 in 18.30; ob nedeljah 10.30, 14.30 in ob 18.30

TEL. **KINO SLOGA** 27-26

Ljubzen in trpljenje človeka izven zakona v filmu

»BANDIT«

Najboljši španski umetniki: Agustini Irusta, Anela Bence in dr.

Predstave od 14.30 dalje; konec ob 20.15.

SPORT

Vrstni red v italijanskem B razredu je sedaj tale: Spezia in Pro Patria po 21 točk, Pisa 19, Napoli in Brescia 18, Modena, Padova, Anconitana in Cremonese 16, Novara 15, Fanfulla 14, Udinese in Palermo Juve 13, Alessandria 12, Mater in Savona 11, Pescara in Siena 9.

Hokej na ledu v Celovcu. Mrzli val, ki je vdril v Evropo, omogoča po vseh zimskošportnih središčih živahno sezono drsanja in hokeja na ledu. Od številnih tekem, ki so jih igrali v nedeljo po širnem svetu, nas zanima posebno ona v Celovcu, kjer je šlo za državno prvenstvo. Celovski KAC je imel v gosteh prvaka Gornje Šlezije in ga je gladko odpravil v soboto, ko je šlo za točko, pa tudi v nedeljo, ko je bil na sporedu medmestni dvoboj med Celovcem in Bielitzem. V soboto so zmagali Celovčani s 6:0, v nedeljo pa kar s 15:0.

Na mestnem športnem polju v Celovcu so gledali v nedeljo koroško prvenstvo v keglanju na ledu. Pričakovali so tudi tekmovalce z Gorenjske, ki jih pa ni bilo. Posebno dobro so se držali Beljačani, ki so odnesli več lepih nagrad.

Nemškega državnega prvenstva v umetnem drsanju, katero so priredili 10. januarja v Hamburgu, se je udeležilo 10.000 gledalcev. Presečenca seveda ni bilo, kajti prvo mesto je zasedla znana Marta Musilek z Dunaja. Vodstvo po točkah je prevzela že v soboto pri drsanju obveznih likov, v nedeljo pa si je samo povečala naskok, ko je nastopila s poljubnimi sestavami. Precej težja je bila borba za drugo mesto, ki je pripadlo prav tesno Madeleini Müllerjevi.

Športniki, ali že veste...

... da so ustanovili decembra 1892 v Berlinu prvi klub za jadranje na ledu? Imenovani klub slavi prav te dni 50 letnico svojega obstoja.

... da je prejel švedski tekač Gundar Haegg toliko nagrad na tekmah, da si bo lahko opremil

Malioglas

V malih oglaših velja pri tiskanju službe vsaka beseda L. 0.30, pri ženitovanjskih oglaših je beseda po L. 1. pri vseh ostalih malih oglaših pa je beseda po L. 0.60. Davek se računa posebej. — Male oglašje je treba plačati takoj pri naročilu.

Kupimo

Suhe gobe

nudite trdki

V. H. Rohman, Ljubljana

Sv. Petra nasip 27.

Šivalne stroje

neve ali malo rabljene, kupim. Točne ponudbe, ceno na: Sušteršči, Vrhnika, Stara cesta 3.

Zabojčke

za pošiljanje interniranecem, ne potrebujete vreč! Dobite pri RAVNIKAR Fran, lesna industrija — Ljubljana, Linhartova 25

Službe

Dobe:

Hlapca

vestnega in postnega sprejem, Battelino Vinco, Kotnikova 16, Ljubljana.

Fanta

za trgovinske in gospodarske posle sprejme takoj A. SUSNIK, železnica, Ljubljana, Zaloška c. št. 21.

Objave

Prostovoljna dražba

Zaradi preselitve pisarne v vilo Puharjeva ul. 14 ob klasični gimnaziji za Figovec se vrši PROSTOVOLJNA DRAŽBA dela premičnih pisarnic odv. dr. Benkoviča Iva, prihodnji petek, dne 15. t. m. ob 3 popoldne v Ljubljani, Beethovnova št. 14, palača »Dunav«, mezz. levo — mize, stoli, omare (tudi za obleke), stelaže, lestenci, svetilke, opalograf itd. Ogled v sredo in četrtek od 3 do 4 popoldne.

Poizvedbe

Ročni voziček

na gumijevih kolesih — znamke Ign. Vok, je bil pozabljen dne 11. t. m. zvečer na tovrstnem kotovoru. Prosi se najditelja, da ga vrne lastnici proti visoki odškodnini. Petrona — Ljubljana, Bleiweisova cesta 35a.

Prodamo

Suhe gobe

in sveže pomaranče prodaja Gospodarska zveza v svojem skladišču na Bleiweisovi cesti 29.

Posestva

Ugodna naložba kapitala je priložnostni nakup parcel v najbližji periferiji Ljubljane, blizu cestne železnice v izmeri 240 do 760 m² — Vsa pojasnila daje Pristave Franjo realiteta pisarna, Ljubljana, Cesta Ariella Rea št. 3.

Kurivo**Premoq**

D R V A

I. POGAČNIK,

Ljubljana, Bohoričeva 6.

Tel. št. 20-52.

Razno

Vloge in prošnje

v italijansko sestavi, prepiše in razmnoži, izvršuje vse informacije ter razne osebne »tuge« »Servis biro«, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29.

O čudežu Osram žarnice

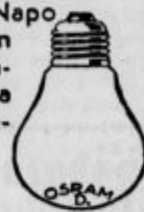
Del prodigio della Lampada Osram

Atraverso numerose trefie di diamante, il filo di tungsteno delle lampade OSRAM-D è ridotto, con la massima uniformità possibile, ad una estrema sottiligiezza. 1 kg. di questo filo del diam. di mm. 1/100 potrebbe coprire la distanza Milano-Napoli. Quanto più uniforme è il diametro del filamento tanto più esatta è la spirale che con esso si forma e tanto più alta l'efficienza luminosa.

Per ciò si ottiene con le LAMPAD E OSRAM-D molta luce e poco consumo

Z vlečenjem skozi številine dijamantne odprine stanjšamo žico OSRAM žarnice ker najbolj enakomerno na najmanjšo debelino. 1 kg. te žice bi mogel zvezati Milano z Napoli. Čim bolj enakomeren je premer žice tem bolj pravilna je iz nje napravljena vijaka in tem večji je svetlobni učinek.

Zelo dosežemo z

O S R A M - D Ž A R N I C O

mnogo svetlobe in majhno porabo

C 6

Umrli nam je naša preljuba mama, babica, prababica in tašča, gospa

EPICH ANA

Pogreb drage pokojnice bo v sredo, dne 13. januarja 1943, ob pol 3 pop. z žal. iz kapele sv. Marije na pokopališču k Sv. Križu. Ljubljana, 11. januarja 1943.

Za vse sorodstvo Tilen Epich, sin

Zalostnega srca sporočamo sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša dobra mama, stara mama, sestra, teta, svakinja itd., gospa

Maro't Marija roj. Rig'ler

vdova posestnika

danes po daljši mučni bolezn. v 70. letu starosti, previdna s svetimi zakramenti, umrla. — Pogreb nepozabne nam rajnice bo v sredo, 13. jan. 1943, ob 11 na farnem pokopališču pri Sv. Gregorju. Prosimo molite zanjo!

Pusti hrib - Sv. Gregor, 11. jan. 1943.

ZALUJOČI OSTALI

Vsemogočni je po dolgotrajni bolezni, danes ob 6 zjutraj, poklical k Sebi našega dragega soproga, ljubega očka, brata, gospoda

dr. Pavla Janežiča

zdravnika

Pogreb bo v četrtek, 14. jan., ob pol 3 popoldne iz kapele sv. Janeza na Zalah. Sveta maša za dušo pokojnega bo v petek ob 7 zjutraj v farni cerkvi v Trnovem.

Ljubljana, Würtenberg, 12. prosinca 1943.

Lojzka, žena; Božena, cand. med.; Slavica, gimn., hčerki; Marija Vodišek, sestra in ostalo sorodstvo

Dotrpel je v 57. letu starosti, naš iskreno ljubljani, nepozabni soprog, brat, stric in svak, gospod

Pavel Lapaine

posestnik in lastnik trgovine s čipkami Franc Lapaine v Idrii

Njegove zemске ostanke smo položili k večnemu počitku v petek, dne 8. januarja 1943, popoldne na domačem pokopališču.

Idria — Ljubljana, januarja 1943.

Malči Lapaine-roj. Kos, soproga

Mici, Srečko, brat in sestra in ostali sorodniki

A. Fogazzaro:

81

Palača ob jezeru

Niti ene tretjine vsega, kar mu je pripovedovala, ni razumel. Trdila je, da je Marija pripovedovala, ni razumel. Trdila je, da je Marija vsa obupana, da sploh ne pride iz svoje sobe ali pa prav malo. Poroke ni omenila, pač pa mu je o tem pripovedovala Ivanka. Uboga Ivanka je tako upadla in vsa objokana, da se mu je kar smilila. Nič drugega je ni skrbelo kakor grofovo zdravje. Na nič drugega ni mislila, kakor to, kak vtiš bo to ali ono naredilo na grofa, ko se zopet zave. Najljubše bi ji bilo, da bi se poroka izvršila čimprej in da bi vsi odšli. Po njenem mnenju sta grof in grofica Salvador iskala samo denar. Vprašala sta jo, če ji je znano, če je grof že naredil oporoko.

»Neka druga stvar me že bolj skrbi,« je pristavil. »Videl sem Silla.«

Edita je še vedno molčala. »Nek čuden občutek sem imel, ko sem ga zagledal. Zdi se mi, da je bil tudi on presenečen. Izgibal se me je; komaj me je pozdravil in ni me vprašal po tebi.«

»Saj nima pomena, da bi vpraševal po meni.«

»Ali nismo bili dobri prijatelji? Zdi se mi, da bi bilo to povsem naravno. Bojim se, da vem preveč. Editi Bojim se... Saj razumeš, česa se bojim. Ko smo zadnjič govorili v Milano o poroki, se mi je zdelo, da je že popolnoma ozdravel. Milim, da sem ti že pripovedoval...«

»Da, vse vem, oče. Kam greva? Tukaj ni prav nič prijetno.«

Dospela sta na občinsko cesto. Postalo je že popolnoma temno. Zvezda večernice je izginila; iz daljave se je slišalo regljanje žab.

»Kreniva na levo,« je predlagal Steinegge. »Zavila bova skozi vas in dospela zopet do župnišča.«

Na vasi sta srečala župnika, ki je pravkar obiskal neko družino, kjer so imeli bolnika. Vsi trije so se molče vrnili v župnišče. Steinegge se je takoj odpravil spat, don Inocencij pa se je umaknil v svojo delovno sobo, da bi molil brevir. Editi je odšla v kuhinjo, kjer se je nekaj časa pogovarjala z Marjo. Čez nekaj časa je tiho potrkala na župnikova vrata.

Duhovnik ni pričakoval njenega obiska. Smehljaje se jo je vprašal, kaj se je zgodilo.

»Rada bi govorila z vami,« mu je dejala.

Duhovnik je po njenem resnem obrazu sklepal, da gre za nekaj važnega in je tudi sam postal resen.

»Prosim,« ji je dejal ter ji ponudil stol poleg pisalne mize. Nato je molče čakal.

Prešlo je nekaj minut, preden je Editi začela govoriti. Duhovnik je upiral pogled v mizo in mirno čakal. Končno je deklica spregovorila.

Brez vsakega uvoda mu je začela pripovedovati o tem, kar ji je oče pripovedoval o Sillovi strasti do Marine, pred njegovim begom iz Palače. Nato mu je pripovedovala o nenavadnem Marininem vedenju in o njenih besedah ob priliki izleta k Orridu in o tem, kako je bila presenečena, ko je zvedela še isti večer, da se bo Marina poročila z bratrancom. Z nekoliko manjšo mirnostjo mu je nato pripovedovala o večernem sprehodu v Milano, o brezbrzičnosti, s katero je Silla sprejel sporočilo o Marinini poroki in o tem, kar ji je nato zaupal Silla. Povedala mu je, da je tisti večer jasno spoznala, kakšna čustva goji Silla do nje. Ni ji sicer tega jasno priznal, a po mnogih znakih je mogla o tem sklepati. Priznala je, da je mladenič mogel iz njenega vedenja spoznati, da ji to nagnjenje ni neljubo. Zakrila je obraz z rokami in pristavila, da ji je tega neizmerno žal in da jo je zato zadela zaslužena kazen.

»Moj Bog,« je zajeknil župnik. »Do tukaj... ne vem... ne zdi se mi...«

Edgar Wallace:

45

Skrivnost skrivljene sveče

Roman

XIX.

Težko bi prišel kdo do tega, da bi ob čuvajih odločnih naprav, ki se spuščajo ponoči v škornjih v londonsko podzemne prostore, mogel misliti na močnega vicekonzula v Draču. In vendar odgovorni uslužbenec ni mogel spraviti zjutraj tega udobnost ljubčega uradnika pokonci, ne da bi se upiral in zabavljaj, ko je bilo treba iti in preiskati razne bazarje v mestu. Bil je brez sleherne domiselnosti in je stanoval v Lambetu, ne da bi se mu količkar sanjalo, da je na svetu tudi neki kraj, ki se imenuje Drač.

Tako spočetka konzul ni dobil zadovoljivih podatkov, ker je bilo v Draču več ljudi z imenom Hussein Effendi. Zato je povabil na kosilo ameriškega konzula, da bi mu pomagal.

»Dal bi življenje, če bi mogel razumeti, kaj vraga se Foreign Office naenkrat zanima za Hussein Effendija.«

»Razumite vendar, da se zunanje ministrstvo pač mora za kaj zanimati,« mu je odvrnil genialni Amerikanec. »Tudi jaz dobivam včasih iz Washingtona nenavadna vprašanja. Skoro bi rekel, da vam brzojavljajo samo zato, da bi izvedeli, če ste na svojem mestu. Čemu se vznemirjate?«

»Videl sem Hakaatbeja,« je odgovoril angleški ataše. »Kdo ve, kaj je ta človek napravil? Zdi se mi, da bo spet kaj narobe.«

Skoraj istočasno je čuvaj odločnih naprav v krogu svoje družine glasno srebal čaj iz velike skodele.

»Ne čudi se,« je rekel svoji boljši polovici, »ker moram takoj oditi in oddati nekaj na policiji.«

»Moj Bog, Joe,« je vzklila žena rado-vedna, »kaj se je zgodilo?«

Čuvaj je napolnil pipo in pripovedoval zgodbo z vsemi čudovitimi podrobnostmi. Natančno ji je povedal, ob kateri uri se je spustil v jašek na Viktorija Streetu, kaj mu je rekel Bill Morgan, ko so se pogrezali nizdol, kaj je sam rekel Henryju Carterju, ko so začeli čistiti nizki rov, kako je slutil, da nekaj najde, in tako dalje, dokler ni prišel do najbolj napetega dogodka, ko je moral oditi, ker se je toliko zakasnil.

T.K.s. je čakal do pozne noči, a o polnoči je bila njegova potrebnost poplačana, zakaj sluga Foreign Officea mu je prinesel neki brzojav. Naslovljen je bil na glavnega tajnika in se je glasil:

»Št. 847. Odgovor na Vaš 63952 z včerajšnjim datum. Začetek. Hussein Effendi ugleden trgovec tega mesta, odpotoval v Italijo, spremiljoč svojo hčer v zavod Marine Terezije, Firenze. Hussein je kristjan. Dalje pojde v Pariz. Obnrite se na Ralli Theokritis & Cie, Rue de l'Opera. Konec.«

Čez pol ure je dobil T.K.s. telefonsko zvezo s Parizom in dal ondotnemu agentu angleške policije potrebna navodila. Naslednje jutro je dobil telefonsko obvestilo iz Pariza, ki mu je bilo v veliko zadoščenje. Počasi, a z gotovostjo je zbiral drobce zagonetne, zmedene zadeve ter jih urejal. Upal je, da mu bo Hussein Effendi prinesel še podatke, ki mu doslej manjkajo.

Tisti večer ob osmi so se vrata odprla in vstopil je mož, ki je zastopal v Parizu T.K.s. Čez roko je imel popotni dežni plašč. T.K.s. ga je pozdravil, a ker je prišlec ostal ob vratih, kakor bi čakal koga, ki pride za njim, mu je rekel: